

IN MEMORIAM
ПРОФ. ДР ЯНКО РАМАЧ
(1955–2022)

Дня 27. августа 2022. року у 67. року у транспортним нєщесцу страдал Янко Рамач, професор на Оддзеленю за русинистику Філозофского факультету Універзитету Новим Садзе.

Янко (Дюра) Рамач народзени у Руским Керестуре 22. марта 1955. року. У родним валале закончел основну школу, а потым и гимназию, 1975. року. Закончел и штири роки класичней гимназії у Риме. На Філозофским факултету у Новим Садзе дипломовал на Групи за историо 1980. року. Штири роки робел як кустос у Войводянским музею у Новим Садзе. На Філозофским факултету у Новим Садзе почал робиц 1984. року на Оддзеленю за русинистику, практично од його снованя. Прешол звичайну драгу университетскаго наставніка. По 1988. рок бул асистент-приправнік, потым асистент (1988–1996) на предмету История Руснацох. Магистерску работу *Привредни и дружствени живот Руснацох у Южнай Угорской (1848–1918) / Привредни и друштвени живот Русина у Јужној Угарској (1848–1918)* одбранел 1990. року на Філозофским факултету у Београдзе, на Групи за историо. Докторску дисертацию *История Руснацох у Южнай Угорской (1745–1918) / Історія русинів Південної Угорщини (1745–1918)* одбранел 1995. року на Историйним факултету Державного университету у Ужгородзе, у України. Ушлідзел вибор до званя доцента 1996. року, потым до званя позарядового професора 2001. року и до званя поряднаго професора 2006. року.

У медзичаше, од 2000–2003. бул на постдокторскай специялізацыі на Катедры за русиністику и україністику на Високай школы у Ніредзьгазі у Мадярскай. Специялізацыя обляпяла наукововигледовацкую работу хтора реализавана у Сеченії бібліотеки у Будимпешти и у Державним архіве Мадярской у Будимпешти, як и преподавання студентом русиністики и україністики на українским языку хторе тирвало 6 семестри.

У рамкох работы на Філозофским факультету у Новим Садзе участвовал у работи органах факультета (Наставно-наукова рада, Совет факультету) и Універзитету (член Фаховей ради за гуманістични науки, од 2019. року); у комиссіях за вибор до званя; як ментор у писаню закончуюющих работах студентом на основных, мастер и докторских студийох; як член комиссій за писанє закончуюющих работах на основных, мастер и докторских студийох; як член комиссії за приступне преподаванє асистента при вибору до званя доцента. Бул и член комиссій на одбранох дипломских работах на Учительским факультет у Зомборе. Функцыю шефа Оддзеленя за русиністику на Філозофским факультету у Новим Садзе окончовал у периодзе од 2015–2021, а потым бул заменік шефа на истим оддзеленю.

На Філозофским факультету у Новим Садзе на основных академских студийох преподавал предметы: Фолклористика, История Руснацох I, История Руснацох II, Културна история Руснацох, а на мастер академских студийох. Русинске питанє у Стредней Европи у XX вику. Тримал вежби зоз предмета Стара українска література. На постдипломских студийох преподавал Историю українской культуры. На Филологийним факультету у Београдзе, од 2002. року, од самого сновання Оддзеленя за україністику, як госьцюющи профессор тримал преподаваня зоз предметох Културна история українского народа 1 и 2 односно Українска культура 1 и 2. Даёдни преподаваня, циклуси преподаваньох або семестрални курси тримал на домашніх и иножемних университетох. Проф. Рамач у рамкох програми Еразмус + три раз пребувал як преподавач на Гданьским университету на Оддзеленю за славистику, раз на Прешовским университету у Словакії, як и на Универзитету Матея Бела у Банске Бистрици у Словакії, на Универзитету у Вроцлаву, на Националним университету у Ужгородзе, на Универзитету „Іван Франко у Львове”, на Катедри за славистику у Триру, а тримал и онлайн преподаваня на Києвским университету „Тарас Шевченко”.

У рамкох педагогічнай работы, окрем приихтованя літератури за студентах, приихтовал и додатки зоз исторії Руснацох за учебніки исторії

за основну школу и гімназію на руским языку. Так у учебнікох за основну школу на руским наставним языку перши раз дати систематични препатрунок исторії Руснацох зоз найвчаснейших часох по нешкайши дні.

Основна обласць його интересовання була история Руснацох у Южній Угорской/Югославії.

У рамикох культурней истории Руснацох занімал ше зоз виучованьом историйного материялу и старших руских рукописних зборнікох и епистоларного нашлідства визначних особох: Г. Костельника, А. Духновича... У своїх вигледованьох пошвецел ше и фольклору Руснацох и Українцох, моделом организовання вирского, просвітного и национального живота тей национальней заєдніци од XVII по конец XX вику, як и дружтвено-економскому положеню Руснацох у Угорской. Тиж так, занімал ше зоз културними и літературними вязами Руснацох зоз Сербами, Словаками, Румунами и другими национальними заєдніцами Угорской и єй державох-нашлідніцох. У тих вигледованьох указовал же национальни и конфесійни розлики не препречена за добри одношеня и сотрудніцтво. Його роботу у тей обласці препознала и словацка национальна заєдніца у Сербії. Просвітна комісія Матки словацкей у Сербії му на Словакіх народних святочносцох 2018. року у Бачким Петровцу уручела Окремне припознанє за заслуги у обласці образованя, васпитаня и унапредзованя словацкого языка и словацкей культуры. У остатнім периодзе його наукововигледовацка робота була унапрямена на историю и культурну историю Руснацох медzi двома шветовима войнами, як и на культурни и национальни контакти и сотрудніцтво Руснацох у Югославії зоз Україну, як и Руснацами и Українцами у діаспори.

Проф. Янко Рамач прекладал етнографски материял на руски язык зоз сербского, українского, німецкого и латинского. Прекладал и зоз українского и руского на сербски. За преклад Біблиї (у коавторстве зоз писателем Михалом Рамачом) – перши на швеце комплетни преклад Старого и Нового писма зоз старогреческого жридловніка на руски язык – достал Орден и Диплому Витяза ряду св папи Силвестра (Equites ordinis Sancti Silvesteri papaе).

Бул ініціатор организованя або соорганізатор даскељіх симпозиумох и конференцийох у Новим Саду (*Інтеркультурносць у образованю* 2018; Други карпатски симпозиум, односно VII медзинародни наукови сход *Лемки, Бойки, Гуцули, Русини – история, сучасносць, материялна и духовна культура* 2019; медзинародна наукова конференция

Селідби Українцох на простор бувшої Югославії (130 роки од досельованя) 2021); Медзинародни научово конференциі *Живот и діло проф. Юліяна Рамача 2021;* и *З нагоди 40 роках Русинистики на Філозофському факултету у Новим Саду 2022).*

Як длягірочному учащіку на медзинародних конференциях хтори биєнално организую у Польскей и Словакской, проф. Рамачови на конференциі хтора 2017. року отримана у Банскеї Бистрици/Старей Лесни у Словакской додзелене окремне припознане (*Pamatný list*) катедри за историю Філозофского факултета Універзитета Матея Бела у Банскеї Бистрици.

Участвовал на численых медзинародных научовых конференциях у жеми и иножемстве у Новим Саду, Београду, Нишу, Руским Керестуре, Бачким Петровцу, Бекешчаби, Дебрецину, Кечкемету, Ніредьгази, Баї, Триру, Надлаку, Прешове, Свидніку, Банскеї Бистрици, Ужгородзе, Києве, Лавове, Познаню, Гданьску, Вроцлаве, Слупску, Брну, Загребе и других местах.

Бул главни и одвичательни редактор часописа *Русинистични студії / Ruthenian Studies*, хтори на його ініціативу порушани 2017. року при Оддзеленю за русинистику, член редакций часопису *Годишњак Філозофског факултета Универзитета у Новом Саду* (од 2015), член редакций українскога научового часописа *Сумска старовина*, член ушорйовацкого колегиума за научову обласц у часопису за науку, литературу, культуру и уметносц *Шветлосц*, член редакций научового зборніка *Україністика и словенски свет* Філологийного факултета у Београду, иножемни член редакций научового часописа Київскога универзитета *Київські історичні студії / Kyiv Historical Studies* (од 2019). Тиж так бул член редакций за историю *Енциклопедиї Войводини*, член редакций часописа *Studia Ruthenica*, Руско-українскога християнскога часописа *Дзвони*, як и член редакций часописа Центра за мултикультуралносц у Новим Саду *Інформатор*. Бул редактор *Енциклопедиї Руснацох и Українцох Югославії* и главни и одвичательни редактор пилот виданя тей енциклопедиї. Бул член и секретар Академского здружения Руснацох и Українцох (у рамикох Союзу Руснацох и Українцох Сербии) и член Дружства историчарох Сербии. Як волонтер бул член Управного одбора Екуменской гуманитарней организациі у Новим Садзе од 2012.

Проф. Рамач бул руководитель або учащік на вецеі домашніх научовых проєктох финансovanих з боку Министерства просвіти, науки и

технологийного розвою Республіки Сербії и секретарията за високе образоване и научововигледовацку діяльносць АП Войводини.

Обявел 15 книжки (як автор/коавтор, прекладатель, редактор), 195 научово роботи, прикази и прилоги; поглявя у 11 учебнікох исторії на руским языку за основну школу; 47 бібліографски єдинки зоз прекладательней діяльносци, 4 бібліографски єдинки зоз ушорйовацкей діяльносци и 7 бібліографски єдинки хтори ше одноша на уводни слова и рецензії. Винімково богата бібліография шведочи о його континуованей науковей роботи. Тото потвердзує и факт же професор Янко Рамач и наш найцитованши професор з найвисшим індексом компетенций.

Проф. Рамач бешедовал вецеј шветово язики: українски, італіянски, словацки, англійски, німецки, русийски, а хасновал и класични язики – латински и старогречески. Научово роботи писал на руским, сербским и українским языку, а обявивовал и на англійским и словацким.

И попри винімково успишней педагогійней и научово-вигледовацкей роботи, проф. Рамач своїм найвекшим успіхом видзел тото же його дзівчата Ксения, Тат'яна и Кристина закончели високи школи, и же су успішни у своїх фахох и пошвецени своїм фамелійом.

Професор Рамач зоз свою роботу и особними прикметами, з ясним и обгрунтованиями научовими становисками, твардима моралними принципами, зоз несебичним закладаньем и винімкову систематичносцу у научовых вигледованьох, хтору нашлідзел од своїх професорох на матичным факультету, як и вельку пошвеценосцу студэнтом, заслужел епитет бізовнаго историчара не лем у войводянских научовых рамикох але и ширше, у европских, та и шветовых. О тим шведочи и його сотрудніцтво зоз колегами зоз України, Польскей, Естонії, Словацкей, Мадярскей, Румунії, Италиї, Япону и других жемох. Дзекуюци широкому кругу познанстве, бібліотеки Оддзеленя за руски язык на матичным факультету обезпечел вельке число странских публикацийох. Цалосна робота визначного слависти проф. Янка Рамача дава невимерліве доприношене факультету на хторым препровадзел лемцо не цали роботни вик, охабя глібоки шлід у историографии о Руснацох и незаобиходна є основа за подобни вигледование у наведзенай обласци.

Професор Янко Рамач похованы у Кисачу 30. 08. 2022. року.
Вична память!

Доц. др Даниела Марчок
doi: 10.19090/rs.2022.6.11-15